

A stylized, dark green tree with many thin, branching limbs and a thick, spreading root system, set against a lighter green background. The tree is the central visual element of the cover.

Joanna Dembińska-Pawelec

Ulotne zmowy
O poezji Bogusławy Latawiec

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
WYDAWNICTWO

Bogusława Latawiec

Drzewo – Ja

Drzewo z wiatrem liści
wiejącym z jego głębi
od pnia
[...]

Bo to Ja – Drzewo
i moje za powiekami
szarpiące się na wietrze życie

Ogród je nocą skrycie powielił
aby po dziesięcioleciach
wertując jasną korę swoich drzew
oglądać
jak biegnę przez jego trawę
wciąż przez trawę...

Krajkowo, luty 2009 r.

Ulotne zmowy
O poezji Bogusławy Latawiec

Joanna Dembińska-Pawelec

Ulotne zmowy
O poezji Bogusławy Latawiec

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego • Katowice 2025

RECENZJE

Piotr Łuszczykiewicz

Agnieszka Kwiatkowska

PATRONAT

**Poznańskie
Studia
Polonistyczne**

Seria Literacka

**FORUM
POETYKI**

Spis treści

Wykaz skrótów	7
1. „Czego chcą od nas nocą te obce cienie [...] w pełnym świetle snów” ..	9
2. Poetyckie zmywy	13
3. Przybliżenia	21
Tajne przymierze z ojcem	23
Patronat Przybosa	32
W cieniu Mickiewicza	40
Patrząc wzrokiem Leśmiana	50
4. Sygnatura kobieca	65
Nić „ja”	88
Nić metatekstowa	91
Nić ekfrazy	95
Nić erotyki	97
Nić funeralna	100
5. Pejzaż dźwiękowy	107
6. Wypowiedzieć ciszę	129
Cisza tworzenia	139
Cisza malarstwa	141
Cisza sytuacji intymnej	144
Cisza wspomnień	148
Cisza wobec śmierci	154
7. Poezja jako dziennik liryczny	161
Dziennik miejsc	164

Poznań	171
Krajkowo	174
Dubrownik	180
Rzym	183
Dziennik ekfraz	190
8. W światach Caravaggia	207
Bibliografia	229
Indeks osobowy	243
Summary	249

Wykaz skrótów

- OR – *Otwierają się rzeki*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1965.
- CDZ – *Całe drzewo zdania*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1970.
- P – *Przestrzenie*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań, 1975.
- ZZŻŻ – *Z żywych jeszcze żrenic*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1981.
- Po – *Powidok. Wiersze z lat 1980–1991*, Wydawnictwo PEN, Warszawa 1992.
- NC – *Nigdy całości*, Wydawnictwo Naukowe i Literackie OPEN, Warszawa 1995.
- RTK – *Razem tu koncertujemy*, Wydawnictwo ARS NOVA, Poznań 1999.
- O – *Odkrytki*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2007.
- GCBZ – *Gdyby czas był ziemią*, Towarzystwo Przyjaciół Sopotu, Sopot 2011.
- Z – *Zmowy*, Wydawnictwo FORMA, Szczecin–Bezrzecze 2015.
- PO – *Pierzchające ogrody*, Wydawnictwo FORMA, Szczecin–Bezrzecze 2018.
- NS – *Nieoznakowany szlak*, Wydawnictwo FORMA, Szczecin–Bezrzecze 2021.

Bibliografia

Bibliografia podmiotowa

- Latawiec B., *Całe drzewo zdania*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1970.
- Latawiec B., *Gdyby czas był ziemią*, Towarzystwo Przyjaciół Sopotu, Sopot 2011.
- Latawiec B., *Nieoznakowany szlak*, Wydawnictwo FORMA, Szczecin–Bezrzecze 2021.
- Latawiec B., *Nigdy całości*, Wydawnictwo Naukowe i Literackie OPEN, Warszawa 1995.
- Latawiec B., *Odkrytki*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2007.
- Latawiec B., *Otwierają się rzeki*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1965.
- Latawiec B., *Pierzchające ogrody*, Wydawnictwo FORMA, Szczecin–Bezrzecze 2018.
- Latawiec B., *Powidok. Wiersze z lat 1980–1991*, Wydawnictwo Polska Encyklopedia Niezależna PEN, Warszawa 1992.
- Latawiec B., *Przestrzenie*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1975.
- Latawiec B., *Razem tu koncertujemy*, Wydawnictwo ARS NOVA, Poznań 1999.
- Latawiec B., *Z żywych jeszcze źrenic*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1981.
- Latawiec B., *Zmowy*, Wydawnictwo FORMA, Szczecin–Bezrzecze 2015.

Bibliografia przedmiotowa

- Balbus S., *Świat ze wszystkich stron świata. O Wisławie Szymborskiej*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1996.
- Balcerzan E., *Autor i jego biografia*, „Twórczość” 1966, nr 9, s. 74–89.
- Balcerzan E., *Bogusława Latawiec. Czas podwojony*, w: Idem, *Pochwała poezji. Z pamięci, z lektury*, Instytut Mikołowski, Mikołów 2013, s. 295–300.
- Balcerzan E., Latawiec B., *Il tempo raddoppiato*, a cura di A. Ceccherelli e L. Constantino, con una nota introduttiva di J. Mikołajewski, Lithos Editrice, Roma 2011.
- Balcerzan E., *Piękności nocy. Notatki do przedślowia*, w: B. Latawiec, *Zwierzęta nocy*, wybór i oprac. E. Balcerzan, A. Przybyszewska, słowo wstępne E. Balcerzan, posłowie R. Okulicz-Kozaryn, Wydawnictwo Dominika Księskiego Wulkan, Poznań–Żnin 2024.
- Balcerzan E., *Radość pisania*, w: Idem, *Poezja polska w latach 1939–1965*, część I, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1984, s. 244.
- De Barbaro N., *Przędza. W poszukiwaniu wewnętrznej wolności*, Wydawnictwo Agora, Warszawa 2023.
- Barthes R., *Przyjemność tekstu*, przeł. A. Lewańska, Wydawnictwo KR, Warszawa 1997.
- Barthes R., *S/Z*, przeł. M.P. Markowski, M. Gołębiewska, Wydawnictwo KR, Warszawa 1999.
- Barthes R., *Ziarno głosu*, przeł. J. Momro, „Teksty Drugie” 2015, nr 5.
- Berestecka A., *Czerwone nici*, „Wysokie Obcasy” 2022, nr 20 (1187), s. 20–23.
- Biedrońska-Słotowa B., *Tkaniny – dzieła sztuki. Refleksje nad teorią i praktyką badawczą*, w: *Tkanina. Cenne dziedzictwo, przedmiot współczesnych badań*, red. K. Stanilewicz, Stowarzyszenie Historyków Sztuki, Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi, Warszawa–Łódź 2020, s. 37–46.
- Black M., *Metafora*, przeł. J. Japola, „Pamiętnik Literacki” 1971, nr 3 (62).
- Bloom H., *Lęk przed wpływem. Teoria poezji*, przeł. A. Bielik-Robson, M. Szuster, Wydawnictwo Universitas, Kraków 2002.

- Bogalecki P., *Nieuporządkowane, nieprzerobione, niespożytkowane. Dzienniki Witolda Wirpszy*, „Forum Poetyki” 2023, nr 33–34, s. 42–57.
- Borkowska G., *Latawiec Bogusława*, w: *Literatura polska XX wieku. Przewodnik encyklopedyczny*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000, s. 352–353.
- Brach-Czaina J., *Szczeliny istnienia*, Wydawnictwo eFKa, Kraków 1999.
- Caravaggio, oprac. R. Bergerhoff, tłum. E. Skowron, Wydawnictwo Arkady, Warszawa 1971.
- Cazurro B., *Dzieci, którymi byliśmy, rodzice, którymi jesteśmy*, przeł. Z. Lamża, Wydawnictwo Feeria, Łódź 2024.
- Chojnowski Z., *Wnętrze widzące, „Twórczość”* 2012, nr 5, s. 97–98.
- Cirlot J.-E., *Kruk*, w: Idem, *Słownik symboli*, przeł. I. Kania, Wydawnictwo Znak, Kraków 2000.
- Curtius E.R., *Literatura europejska i łacińskie średniowiecze*, przeł. A. Borowski, Wydawnictwo Universitas, Kraków 1997.
- Czermińska M., *Bogusława Latawiec*, w: *Pisarki polskie od średniowiecza do współczesności. Przewodnik*, Wydawnictwo słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2000.
- Czermińska M., *Miejsca autobiograficzne. Propozycja w ramach geopoetyki*, „Teksty Drugie” 2011, nr 5, s. 183–200.
- Delaperrière M., *Polskie poetki czyli odwaga bycia sobą*, w: Eadem, *Pod znakiem antynomii. Studia i szkice o polskiej literaturze XX wieku*, Wydawnictwo Universitas, Kraków 2006, s. 121–139.
- Demińska-Pawelec J., *Rytmiczne szepty dajmoniona. O mediumicznej funkcji poezji Czesława Miłosza*, „Postscriptum Polonistyczne” 2011, nr 1 (7), s. 119–138.
- Demińska-Pawelec J., *Arabeska. Szkice o poezji*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Oficyna Wydawnicza WW, Katowice 2013.
- Derrida J., *Χώρα / Chora*, przeł. M. Gołębiewska, Wydawnictwo KR, Warszawa 1999.

- Drzewucki J., *Wiersze jak pocztówki*, „Rzeczpospolita” 2008, 5 stycznia [Archiwum Rzeczpospolitej – Wiersze jak pocztówki], <https://archiwum-1rp-1pl-1of8w4mox0002.han.bg.us.edu.pl> [dostęp: 12.02.2025].
- Dupetit M., *Vincent van Gogh*, „Wielcy malarze. Ich życie, inspiracje i dzieło” 2002, cz. 1, s. 3–31.
- Dziadek A., *Projekt krytyki somatycznej*, Wydawnictwo Instytutu Badań Literackich PAN, Warszawa 2014.
- Dziadek A., *Obrazy i wiersze. Z zagadnień interferencji sztuk w polskiej poezji współczesnej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2004.
- Eliade M., *Obrazy i symbole. Szkice o symbolice magiczno-religijnej*, przeł. M. i P. Rodakowie, Wydawnictwo Aletheia, Warszawa 2009.
- Etnografia Lubelszczyzny – ludowe wierzenia o drzewach*, <https://teatrnn.pl/leksykon/artykuly/etnografia-lubelszczyzny-ludowe-wierzenia-o-drzewach/#charakterystyka-wybranych-drzew-brzoza> [dostęp: 9.11.2024].
- Fornalczyk F., *Poezja niezbyt kobieca*, „Głos Wielkopolski” 1965 (z dn. 10 października), s. 2.
- Głowiński M., *Poezja przeczenia*, w: Idem, *Zaświat przedstawiony. Szkice o poezji Bolesława Leśmiana*, Wydawnictwo Universitas, Kraków 1998, s. 100–154.
- Grądział-Wójcik J., *Autobiograficzne, metapoetyckie, eseistyczne w twórczości Bogusławy Latawiec*, w: Eadem, *Autoportret wiersza. Wokół autotematycznej poezji kobiet*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2024, s. 159–172.
- Grądział-Wójcik J., *Poetyki i lektury momentalne. Między materią a metafizyką, czyli o paronomazji na przykładzie poezji kobiet*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka” 2017, nr 30 (50).
- Grądział-Wójcik J., *Poetyki i lektury momentalne. Między materią a metafizyką, czyli o chwycie paronomazji w poezji kobiet*, w: Eadem, *Autoportret wiersza. Wokół autotematycznej poezji kobiet*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2024, s. 223–239.
- Grądział-Wójcik J., *Poznań w poezji Bogusławy Latawiec – między „tym miastem” a „prywatną ciemnią”*, w: Eadem, *Zmysł formy. Sytuacje, przypadki*,

- interpretacje polskiej poezji XX wieku*, Wydawnictwo Universitas, Kraków 2016, s. 205–222.
- Grądział-Wójcik J., *Przymiarki do istnienia. Wątki i tematy poezji kobiet XX i XXI wieku*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań 2016.
- Grądział-Wójcik J., *Świat podwojony, czyli o znowach w poezji Bogusławy Latawiec*, w: J. Grądział-Wójcik, P. Łuszczykiewicz, *Bogusława Latawiec – portret podwojony*, Wydawnictwo Pasaże, Kraków 2016, s. 135–154.
- Grądział-Wójcik J., „...zobaczone, dotknięte, pomyślane”. *Bogusława Latawiec i Julian Przyboś*, w: Eadem, *Przymiarki do istnienia. Wątki i tematy poezji kobiet XX i XXI wieku*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2016, s. 149–179.
- Grochal J., *Moc Meduzy*, „Wysokie Obcasy” 2024 (z dn. 27 stycznia), s. 20–23.
- Gumbrecht H.U., *Jak podchodzić do „poezji jako rodzaju uwagi”?*, przeł. J. Krawiejska, „Forum Poetyki” 2016 (zima), s. 42–53.
- Haake M., *Gustaw Herling-Grudziński wobec twórczości Caravaggia. Przyczynek do interpretacji „Wskrzeszenia Łazarza”*, w: „Cienie wielkich artystów”: *Gustaw Herling-Grudziński i dawne malarstwo europejskie*, red. A. Stankowska, M. Śniedziwska, M. Telicki, Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Poznań 2013, s. 171–191.
- Haake M., *Mowa transcendencji. Hermeneutyka światła w religijnym malarstwie Caravaggia*, „Ethos” 2017, nr 3 (30), s. 235–255.
- Hejmej A., *Skryptoralność. Literatura w dobie społeczeństwa medialnego*, Universitas, Kraków 2022.
- Heller M., „*Timaos*” – filozoficzny mit o pochodzeniu i naturze świata, „*Analecta Cracoviensia*” 1985 (XVII), s. 111–123.
- Herling-Grudziński G., *Caravaggio. Światło i cień*, Instytut Książki, Kraków–Warszawa 2019.
- Herling-Grudziński G., *Dziennik pisany nocą 1973–1979*, Res Publica, Warszawa 1990.

- Herling-Grudziński G., *Dziennik pisany nocą 1984–1988*, t. 1, Oficyna Wydawnicza Plejada, Wydawnictwo „Dom Słowa Polskiego”, Warszawa 1990.
- Herling-Grudziński G., *Dziennik pisany nocą 1984–1988*, t. 2, Oficyna Wydawnicza Plejada, Wydawnictwo „Dom Słowa Polskiego”, Warszawa 1990.
- Horacy, *Pieśń I 23*, przeł. H. Sienkiewicz, <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/horacy-piesn-i-23-tlum-sienkiewicz.html> [dostęp: 12.03.2025].
- Kacalak M., *Haft daje siłę*, „Wysokie Obcasy” 2024 (z dn. 2 marca), s. 26–27.
- Karpowicz T., *List z 12 października 1991 r.*, w: B. Latawiec, *Zegary nie do zatrzymania. Literackie portrety, listy, szkice*, Instytut Mikołowski, Mikołów 2012, s. 38.
- Kawecki W., *Tajemnice Caravaggia*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2019.
- Klary B.-P., *Bogusława Latawiec. Proces twórczy to czynność tajemna*, w: Eadem, *Rozmowy z piórami. Część trzecia*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2016.
- Kłosińska K., *Feministyczna krytyka literacka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2010.
- Kłosiński K., *Signifiance. Wstęp do pism Rolanda Barthes’a o muzyce*, „Pamiętnik Literacki” 1999, z. 2, s. 11–26.
- Koniuszy P., „*Dopiero o świcie...*”, <https://www.wforma.eu/-dopiero-o-swicie-http-szelestkartekpl-16032022.html> [dostęp: 14.11.2024].
- Kozłowska Z., *Synestezja*, „Forum Poetyki” 2015 (lato), s. 110–117.
- Krasuska A., *Tłumaczenie (się) z lektury*, [https://www.wforma.eu/-tlumaczenie-\(sie\)-z-lektury-wwwlatarnia-morskaeu-01122018.html](https://www.wforma.eu/-tlumaczenie-(sie)-z-lektury-wwwlatarnia-morskaeu-01122018.html) [dostęp: 3.12.2024].
- Kristeva J., *Séméiotikè. Studia z zakresu semanalizy*, przeł. T. Stróżyński, Wydawnictwo słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2017.
- Kwiatkowska A., *Zawsze w obie strony. Bogusławy Latawiec poetyckie dialogi z czasem*, „Migotania. Gazeta Literacka” 2012, nr 1 (34), s. 20–21.
- Latawiec B., *Bądź pszczolą*, w: Eadem, *Gęstwina*, Wydawnictwo Książkowe Twój Styl, Warszawa 2001, s. 37–41.

- Latawiec B., *Biało-czerwony powidok*, w: J. Grądział-Wójcik, P. Łuszczkiewicz, *Bogusława Latawiec – portret podwojony*, Wydawnictwo Pasaże, Kraków 2016, s. 341–345.
- Latawiec B., *Bliskie jest to, co dalekie*, w: J. Grądział-Wójcik, P. Łuszczkiewicz, *Bogusława Latawiec – portret podwojony*, Wydawnictwo Pasaże, Kraków 2016, s. 360–361.
- Latawiec B., *Dubrownik*, w: Eadem, *Gęstwina*, Wydawnictwo Książkowe Twój Styl, Warszawa 2001, s. 95–98.
- Latawiec B., *Dzikie kamienie Juliana Przybośa*, w: *Przyboś dzisiaj*, red. Z. Ożóg, J. Pasternski, M. Rabizo-Birek, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2017, s. 166–174.
- Latawiec B., *Głośne jest to, co najcichsze*, w: Eadem, *Razem tu koncertujemy*, Wydawnictwo ARS NOVA, Poznań 1999, s. 345–347.
- Latawiec B., Balcerzan E., *Il tempo raddoppiato*, a cura di A. Ceccherelli e L. Constantino, con una nota introduttiva di J. Mikołajewski, Lithos Editrice, Roma 2011.
- Latawiec B., *Julian Przyboś, Tymoteusz Karpowicz i...*, „Topos” 2012, nr 5 (126), s. 81–86.
- Latawiec B., *Koniec wieku*, w: Eadem, *Gęstwina*, Wydawnictwo Książkowe Twój Styl, Warszawa 2001, s. 57–83.
- Latawiec B., *Łopotliwa wataha*, w: J. Grądział-Wójcik, P. Łuszczkiewicz, *Bogusława Latawiec – portret podwojony*, Wydawnictwo Pasaże, Kraków 2016, s. 357–358.
- Latawiec B., *Mickiewicz udomowiony*, w: J. Grądział-Wójcik, P. Łuszczkiewicz, *Bogusława Latawiec – portret podwojony*, Wydawnictwo Pasaże, Kraków 2016, s. 333–339.
- Latawiec B., *O wyrażaniu niewyraźnego*, w: J. Grądział-Wójcik, P. Łuszczkiewicz, *Bogusława Latawiec – portret podwojony*, Wydawnictwo Pasaże, Kraków 2016, s. 349–353.

- Latawiec B., *Pracuję oczami*, w: J. Grądział-Wójcik, P. Łuszczkiewicz, *Bo-gusława Latawiec – portret podwojony*, Wydawnictwo Pasaże, Kraków 2016, s. 358–360.
- Latawiec B., *Trzy genezy*, w: J. Grądział-Wójcik, P. Łuszczkiewicz, *Bo-gusława Latawiec – portret podwojony*, Wydawnictwo Pasaże, Kraków 2016, s. 353–358.
- Latawiec B., *Zegary nie do zatrzymania. Literackie portrety, listy, szkice*, Instytut Mikołowski, Mikołów 2012.
- Latawiec B., *Zwierzęta nocy*, wybór i oprac. E. Balcerzan, A. Przybyszewska, słowo wstępne E. Balcerzan, posłowie R. Okulicz-Kozaryn, Wydawnictwo Dominika Księskiego Wulkan, Poznań–Żnin 2024.
- Latawiec B., *Żywy dom*, w: Eadem, *Gęstwina*, Wydawnictwo Książkowe Twój Styl, Warszawa 2001.
- Latawiec Cz., *Sandomierzanie w Poznaniu. Uniwersytet, życie literackie, szkolnictwo 1923–1945*, oprac. B. Latawiec, E. Rajewska, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2018.
- Legeżyńska A., *Cień Ojca*, w: Eadem, *Od kochanki do psalmistki. Sylwetki, tematy i konwencje liryki kobiecej*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2009, s. 101–104.
- Legeżyńska A., *Płec synestezji*, w: Eadem, *Od kochanki do psalmistki. Sylwetki, tematy i konwencje liryki kobiecej*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2009, s. 183–194.
- Legeżyńska A., *Somaświadość*, w: Eadem, *Od kochanki do psalmistki. Sylwetki, tematy i konwencje liryki kobiecej*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2009, s. 222–236.
- Lejeune Ph., *„Drogi zeszyty...”, „drogi ekranie...”. O dziennikach osobistych*, przeł. A. Karpowicz, M. i P. Rodakowie, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2010.
- Leśmian B., *Poezje wybrane*, oprac. J. Trznadel, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1983.
- Ligęza W., *Rytm środkowy*, „Twórczość” 1983, nr 1, s. 118–122.

- Ligeża W., *Świat w stanie korekty. O poezji Wisławy Szymborskiej*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2001.
- Liryki Łozańskie Adama Mickiewicza. Strona Lemanu: antologia*, oprac. M. Stala, Universitas, Kraków 1998.
- Lurker M., *Przesłanie symboli w mitach, kulturach i religiach*, przeł. R. Wojnakowski, Wydawnictwo Znak, Kraków 1994.
- Łebkowska A., *Nowa rola synestezji*, w: *Eadem: Somatopoetyka – afekty – wyobrażenia. Literatura XX i XXI wieku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2019.
- Łukasiewicz J., *Barwy i liście*, „Odra” 2011, nr 12, s. 107–108.
- Łukasiewicz J., *Otwierają się rzeki*, „Twórczość” 1967, nr 3, s. 111–112.
- Łuszczkiewicz P., *Bogusława Łatawiec*, w: *Wielkopolski alfabet pisarek*, red. E. Kraskowska, L. Marzec, WBPiCAK, Poznań 2012.
- Łuszczkiewicz P., *Wiersze, sny, obrazy Bogusławy Łatawiec*, w: J. Grądział-Wójcik, P. Łuszczkiewicz, *Bogusława Łatawiec – portret podwojony*, Wydawnictwo Pasaże, Kraków 2016, s. 13–47.
- Łuszczkiewicz P., *Żywina Bogusławy Łatawiec*, w: Idem, *Bliskie czytanie. Interpretacje literatury XX wieku*, Wydawnictwo Sztuka i Rynek, Kalisz 2002, s. 83–89.
- Maciejewski M., *Mickiewiczowskie „czucia wieczności” (czas i przestrzeń w liryce łożańskiej)*, w: *Liryki łożańskie Adama Mickiewicza. Strona Lemanu: antologia*, oprac. M. Stala, Universitas, Kraków 1998, s. 203–256.
- Maciejewski M., *„Rozeznać myśl wód...” (głosy do liryki łożańskiej)*, w: *Liryki łożańskie Adama Mickiewicza. Strona Lemanu: antologia*, oprac. M. Stala, Universitas, Kraków 1998, s. 156–176.
- Mazurek A., *Wstęga Möbiusa*, „Akcent” 2008, nr 3, s. 134–139.
- Michałowski P., *Próby przestrzeni w grze na czas*, w: B. Łatawiec, *Zmowy*, Wydawnictwo FORMA, Szczecin, Bezrzecze 2015, s. 66–68.
- Michałowski P., *W oczach pamięci, w pamięci oczu*, w: B. Łatawiec, *Pierzchające ogrody*, Wydawnictwo FORMA, Szczecin, Bezrzecze 2018, s. 61–63.

- Michałowski P., *Zwierzęta nocy w ogrodach dnia*, „Pogranicza” 1999, nr 6, s. 81–83.
- Mickiewicz A., *Dzieła*, t. I, *Wiersze*, oprac. W. Borowy, L. Płoszewski, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Kraków 1948.
- Mickiewicz A., *Pan Tadeusz czyli ostatni zajazd na Litwie. Historia szlachecka z roku 1811 i 1812 we dwunastu księgach wierszem*, Wydawnictwo „Książka i Wiedza”, Warszawa 1986.
- Mikołajewski J., *Rzymska komedia*, Wydawnictwo Agora, Warszawa 2011.
- Miller N.K., *Arachnologie: kobieta, tekst i krytyka*, przeł. K. Kłosińska, K. Kłosiński, w: *Teorie literatury XX wieku. Antologia*, red. A. Burzyńska, M.P. Markowski, Wydawnictwo Znak, Kraków 2006, s. 487–513.
- Mytych-Forajter B., *Trop*, w: *Ilustrowany słownik terminów literackich. Historia, anegdota, etymologia*, red. Z. Kadłubek, B. Mytych-Forajter, A. Nawarecki, Wydawnictwo słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2018, s. 494–497.
- Naganowski E., *Dwugłos o „nigdy całości”*, „Arkusz” 1995, nr 4, s. 9.
- Neuger L., „Biedna Uppsala z odrobiną wielkiej katedry”. *Próba lektury „Elegii podróźnej” Wisławy Szymborskiej*, w: *Radość czytania Szymborskiej. Wybór tekstów krytycznych*, oprac. S. Balbus, D. Wojda, Wydawnictwo Znak, Kraków 1996, s. 126–138.
- Okulicz-Kozaryn R., *Zwierzęta niesystemowe i ich środowisko naturalne, metafizyczne*, w: B. Latawiec, *Zwierzęta nocy*, wybór i oprac. E. Balcerzan, A. Przybyszewska, słowo wstępne E. Balcerzan, posłowie R. Okulicz-Kozaryn, Wydawnictwo Dominika Księskiego Wulkan, Poznań-Żnin 2024.
- Opacki I., „*W środku niebokręga*”. O „*Balladach i romansach*” Mickiewicza, w: Idem, „*W środku niebokręga*”. *Poezja romantycznych przełomów*, Agencja Artystyczna „PARA”, Katowice 1995, s. 15–34.
- Pawelec D., *Problem metalepsy. Od tropu do konceptu*, „Prace Filologiczne. Literaturoznawstwo” 2023, nr 13 (16), s. 17–31.

- Piotrowska-Grot M., *Łowczyńi pierzchających słów*, „artPapier” 2018, nr 23 (359), <https://artpapier.com/index.php?page=artykul&wydanie=360&artykul=7095&kat=17> [dostęp: 10.11.2024].
- Platon, *Timajos*, w: Idem, *Timajos. Kritias albo Atlantyk*, przeł. P. Siwek, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1986.
- Przyboś J., *Żal rozrzutnika*, w: *Liryki lozańskie Adama Mickiewicza. Strona Lemanu. Antologia*, oprac. M. Stala, Wydawnictwo Universitas, Kraków 1998.
- Ricoeur P., *Metafora i symbol*, przeł. K. Rosner, w: Idem, *Język, tekst, interpretacja. Wybór pism*, wybrała i wstępem poprzedziła K. Rosner, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1989, s. 123–155.
- Rodary S., *Caravaggio i rewolucja luministyczna*. W: *Wielcy malarze. Ich życie, inspiracje i dzieło*. Cz. 65. *Caravaggio*. Paryż–Warszawa 2003.
- Rodary S., *Jan Vermeer van Delft*, „Wielcy malarze. Ich życie, inspiracje i dzieło” 2003, nr 61, s. 3–31.
- Rybicka E., *Geopoetyka. Przestrzeń i miejsce we współczesnych teoriach i praktykach literackich*, Wydawnictwo Universitas, Kraków 2014.
- Rydz A., *Rzeczy Bogusławy Latawiec*, w: Eadem, *To, co nie ginie. Reminiscencje poetek i poetów*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2019, s. 139–176.
- Rygielska M., *Rytm czasu, meandry pamięci. O poezji Bogusławy Latawiec*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka”, tom pt. *(Nie)opisane. Poetki polskie XX i XXI wieku*, cz. I, 2018, nr 32 (52), s. 285–306.
- Seward D., *Caravaggio: awanturnik i geniusz*, tłum. R.A. Galos, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 2003.
- Sęczek M., Zawadzka J., *Latawiec Bogusława*, w: *Polscy pisarze i badacze literatury XX i XXI wieku*, <https://pisarzeibadacze.ibl.edu.pl/haslo/2043/latawiec-boguslaw> [dostęp: 16.12.2024].
- Sęp Szarzyński M., *Epitaphium Rzymowi*, w: *Helikon sarmacki. Wątki i tematy polskiej poezji barokowej*, wybór i oprac. A. Vincenz, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1989, s. 270–271.

- Sikorska A., *Pierzchające ogrody*, <https://www.wforma.eu/-pierzchajace-ogrody-http-annasikorskablogspotcom-12082020.html> [dostęp: 3.12.2024].
- Stala M., *Nad wodą wielką i czystą*, w: *Liryki lozańskie Adama Mickiewicza. Strona Lemanu. Antologia*, oprac. M. Stala, Wydawnictwo Universitas, Kraków 1998.
- Stala M., *Wstęp: Kłopoty z lozańskimi wierszami Mickiewicza*, w: *Liryki lozańskie Adama Mickiewicza. Strona Lemanu. Antologia*, oprac. M. Stala, Wydawnictwo Universitas, Kraków 1998, s. 5–23.
- Sterna-Wachowiak S., *Sfera obecności*, „*Twórczość*” 1975, nr 7, s. 116–117.
- Stróżewski W., *Metafizyka Leśmiana*, w: Idem, *Istnienie i sens*, Wydawnictwo Znak, Kraków 1994, s. 189–222.
- Stróżewski W., „*Nad wodą wielką i czystą*” A. Mickiewicza. *Próba interpretacji prawdziwościowej*, w: *Liryki lozańskie Adama Mickiewicza. Strona Lemanu. Antologia*, oprac. M. Stala, Wydawnictwo Universitas, Kraków 1998.
- Stulecie poetek polskich. Przekroje, tematy, interpretacje*, red. J. Grądział-Wójcik, A. Kwiatkowska, E. Rajewska, E. Sołtys-Lewandowska, Wydawnictwo Universitas, Kraków 2020.
- Szaruga L., *Między wierszami (I)*, „*Kultura*” (Paryż) 2000, nr 4, s. 135–139.
- Szymańska A., *Czas, którego nie ma*, „*Przegląd Powszechny*” 1999, nr XII, s. 366–369.
- Szyborska W., *Elegia podróżna*, w: Eadem, *Sól*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1962, s. 18–19.
- Szyborska W., *Radość pisania*, w: Eadem, *Sto pociech*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1967, s. 5–6.
- Śniecikowska B., „*Nuż w uhu?*” *Koncepcje dźwięku w poezji polskiego futuryzmu*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2017.
- Tomsia T., *Stacja metafizyczna na drodze poznania (w nowych wierszach Bogusławy Latawiec)*, „*Topos*” 2012, nr 4, s. 115–119.

- Trznadel J., *Przemiany*, w: B. Leśmian, *Poezje wybrane*, oprac. J. Trznadel, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1983, s. 63–64.
- Trznadel J., *Znikomek*, w: B. Leśmian, *Poezje wybrane*, oprac. J. Trznadel, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1983, s. 163.
- Węgrzyniakowa A., *Uczennice Przybosa*, w: *Stulecie Przybosa*, red. S. Balbus, E. Balcerzan, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2002, s. 177–190.
- Węgrzyniakowa A., „Znikomek”. *O Leśmianowskiej redukcji metafizyki*, w: Eadem, *Czytam, więc jestem. Studia, interpretacje, glosy*, Wydawnictwo Akademii Techniczno-Humanistycznej, Bielsko-Biała 2004, s. 11–17.
- Whittaker E.-T., *Od Euklidesa do Einsteina*, przeł. J. Mączyński, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1965.
- Wieczorek-Bartkowiak I., *Tekst*, w: *Ilustrowany słownik terminów literackich. Historia, anegdota, etymologia*, red. Z. Kadłubek, B. Mytych-Forajter, A. Nawarecki, Wydawnictwo słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2018, s. 474–479.
- Woroszyński W., *Dwugłos o „nigdy całości”*, „Arkusz” 1995, nr 4, s. 9–10.
- Wójcik A., *Talent i sztuka. Rzecz o poezji Horacego*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1986.
- Zawadzka J., Sęczek M., *Latawiec Bogusława*, w: *Polscy pisarze i badacze literatury XX i XXI wieku*, <https://pisarzeibadacze.ibledu.pl/haslo/2043/latawiec-boguslaw> [dostęp: 16.12.2024].
- Zaworska H., *Dojść do słowa. Rozmowa z Bogusławą Latawiec*, „Odra” 1988, nr 10, s. 47–52.
- Zaworska H., *Gdzie dobrze wychowują? Rozmowa z Bogusławą Latawiec*, w: Eadem, *Nam idzie o życie. Dzielne rodaków rozmowy*, Wydawnictwo „Wiedza Powszechna”, Warszawa 1991, s. 102–115.

Indeks osobowy

A

Ajgi Giennadij 67, 132

Aratori Lucia 213

B

Balbus Stanisław 38, 60, 61, 69,
169, 170, 224, 230, 238, 241

Balcerzan Edward 9, 11, 25, 29, 38,
40, 61, 69, 115, 131, 132, 164, 165,
174, 185, 186, 195, 209, 223, 224,
230, 235, 236, 238, 241

Barthes Roland 71, 79, 80, 121,
122, 123, 230, 234

Berestecka Anna 92, 230

Bereś Bettina 73

Bereźnicki Kiejstut 191

Bergerhoff Renate 220, 231

Białoszewski Miron 168

Biedrońska-Słotowa Beata 72, 230

Bielik-Robson Agata 41, 230

Black Max 125, 230

Bloom Harold 40, 41, 42, 43, 49,
63, 230

Bogalecki Piotr 163, 231

Borghese Scypion 212, 215

Borkowska Grażyna 11, 231

Borowy Wacław 46, 86, 89, 133,
137, 238

Bosch Hieronim 95, 96, 191, 196,
201, 211

Brach-Czaina Jolanta 84, 231

Bruno Giordano 214

Burzyńska Anna 70, 238

C

Caravaggio Michelangelo Merisi da
191, 201, 207, 212–221, 231, 233,
239

Cazurro Beatriz 23, 24, 231

Ceccherelli Andrea 185, 230, 235

Cenci Beatrice 214

Cenci Giacomo 214

Cenci Lukrecja 214

Chagall Marc 191, 201, 211

Chojnowski Zbigniew 34, 166, 168,
231

Cieniak Ewa 73, 92

Cirlot Juan Eduardo 122, 231

Cocteau Jean 73
 Constantino Lorenzo 185, 230, 235
 Curtius Ernst Robert 175, 231
 Czermińska Małgorzata 11, 171, 175, 179, 231

D

Dali Salvador 142, 191, 201
 De Barbaro Natalia 73, 74, 230
 Delaperrière Maria 78, 79, 89, 90, 231
 Derrida Jacques 123, 124, 231
 Drzewucki Janusz 69, 232
 Dupetit Marc 198, 199, 232
 Dziadek Adam 123, 190, 232

E

Eliade Mircea 204, 232

F

Fang Irving 113
 Ferenc Teresa 24
 Fornalczyk Feliks 68, 232
 Francesca Piero della 142, 191

G

Galos Rafał Albert 213, 239
 Gauguin Paul 198
 Giustiniani Vincenzo 217
 Głowiński Michał 53, 232

Gogh Vincent van 191, 197–199, 201, 211, 232
 Gołębiewska Maria 80, 123, 230, 231
 Grądział-Wójcik Joanna 15–17, 23, 27, 39, 57–59, 69, 70, 80, 81, 85, 87, 95, 111, 117, 125, 144, 145, 163, 168, 171–174, 184, 209, 210, 212, 219, 222, 223, 232, 233, 235, 236, 240
 Grochal Justyna 73, 233
 Gumbrecht Hans Ulrich 109, 120, 126, 233

H

Haake Michał 220, 221, 233
 Hejmej Andrzej 110, 113, 131, 233
 Heller Michał, ks. 123, 233
 Herling-Grudziński Gustaw 207, 213, 215, 216, 218, 219, 221, 233, 234
 Horacy 60, 61, 234

J

Japola Józef 125, 230

K

Kacalak Magdalena 73, 234
 Kadłubek Zbigniew 72, 238, 241
 Kania Ireneusz 122, 231
 Karpowicz Agnieszka 163, 236

- Karpowicz Tymoteusz 32–35, 67, 234
- Kawecki Witold 216, 220, 234
- Klary Beata Patrycja 115, 125, 234
- Kłosińska Krystyna 70, 80, 234, 238
- Kłosiński Krzysztof 70, 121, 234, 238
- Kobro Katarzyna 73
- Koniuszy Przemysław 60, 234
- Kosińska Justyna 73
- Kozłowska Zuzanna 125, 234
- Krajewska Joanna 109, 233
- Kraskowska Ewa 11, 237
- Krasuska Anna 105, 106, 234
- Kristeva Julia 124, 127, 234
- Kubacki Maciej 111
- Kuncewiczowa Maria 118
- Kwiatkowska Agnieszka 166, 184, 185, 234, 240
- L**
- Lamża Zuzanna 24, 231
- Latawiec Bogusława *passim*
- Latawiec Czesław 26–31, 236
- Legeżyńska Anna 28, 93, 125, 132, 145, 236
- Lejeune Philippe 163, 165, 190, 236
- Leśmian Bolesław 50–58, 62, 63, 113, 232, 236, 240, 241
- Lewańska Ariadna 71, 230
- Ligęza Wojciech 83, 170, 189, 190, 222, 236, 237
- Lurker Manfred 62, 237
- Ł**
- Łebkowska Anna 125, 237
- Łukasiewicz Jacek 24, 76, 191, 192, 194, 237
- Łuszczkiewicz Piotr 11, 15–17, 23, 27, 32, 39, 56, 95, 111, 117, 144, 145, 163, 168, 175, 176, 179, 184, 196, 197, 199, 209, 210, 212, 219, 222, 223, 233, 235–237
- M**
- Maciejewski Marian 45, 46, 132, 137, 237
- Magritte René 191
- Markiewicz Małgorzata 73
- Markowski Michał Paweł 70, 80, 230, 238
- Marzec Lucyna 11, 237
- Matisse Henri 73
- Mazurek Anna 149, 196, 201, 223, 224, 226, 237
- Mączyński Jacek 123, 241
- Melandroni Fillide 217
- Memling Hans 191
- Merisi Fermo di Bernardiano 212, 213

- Michałowski Piotr 16, 34, 77, 151,
176, 191, 201, 237, 238
Mickiewicz Adam 26–28, 40–50,
86, 87, 89, 90, 115, 116, 132–135,
137, 235, 237–239, 240
Mikołajewski Jarosław 185, 209,
215, 230, 235, 238
Miller Nancy K. 70, 71, 74, 75, 79,
80, 85, 238
Miłosz Czesław 94, 231
Momro Jakub 121, 230
Monte Francesco Maria Bourbon
del 214, 217, 220
Mytych-Forajter Beata 72, 238, 241

N
Naganowski Egon 166, 238
Nawarecki Aleksander 72, 238, 241
Neuger Leonard 170, 238

O
Okulicz-Kozaryn Radosław 11, 165,
223, 230, 236, 238
Opacki Ireneusz 89, 133, 238
Ożóg Zenon 36, 235

P
Pasterski Janusz 36, 235
Pawelec Dariusz 125, 238
Paweł V 215
Peterzano Simone 214
Picasso Pablo 73, 191
Piotrowska-Grot Magdalena 51,
79, 239
Platon 123, 239
Płoszewski Leon 46, 86, 89, 133,
127, 238
Przyboś Julian 32–39, 46, 47, 67–
70, 75, 109, 116, 132–137, 145, 222,
224, 233, 235, 239, 241
Przybyszewska Alicja 11, 165, 223,
230, 236, 238
Rabizo-Birek Magdalena 36, 235
Rajewska Ewa 27, 236, 240
Rembrandt van Rijn 96, 142, 191,
199, 200, 201, 211, 226, 227
Ricoeur Paul 125, 239

R
Rodak Magda 163, 204, 232
Rodak Paweł 163, 204, 232
Rodary Samuel 203–205, 220,
239
Rodin Auguste 191
Rosner Katarzyna 125, 239
Rybicka Elżbieta 167, 180, 239
Rydz Agnieszka 81, 82, 149, 171,
239
Rygielska Małgorzata 83, 120,
148, 149, 239

S

Schelling Friedrich Wilhelm Joseph von 47

Seward Desmond 213–217, 239

Sęczek Marlena 11, 239, 241

Sęp Szarzyński Mikołaj 188, 239

Sforza Francesco 213

Sienkiewicz Henryk 61, 234

Sikorska Anna 106, 240

Siwek Paweł 123, 239

Skowron Egbert 220, 231

Stala Marian 45, 47, 116, 137, 237, 239, 240

Stanilewicz Karolina 73, 230

Stankowska Agata 221, 233

Sterna-Wachowiak Sergiusz 168, 169, 240

Stróżewski Władysław 45, 52, 53, 56, 240

Stróżyński Tomasz 124, 234

Strzeмиński Władysław 73

Szaruga Leszek 35, 223, 240

Szuster Marcin 41, 230

Szymańska Adriana 37, 57, 81, 240

Szyborska Wisława 60, 61, 101, 169, 170, 230, 237, 238, 240

Szymczak Mieczysław 15

Ś

Śniecikowska Beata 109, 125, 240

T

Tomassoni Ranuccio 215

Tomsia Teresa 85, 111, 240

Trznadel Jacek 52, 62, 236, 241

Toussaint-Samat Maguelonne 72

V

Valéry Paul 67, 110, 140

Vermeer Johannes 142, 191, 201–205, 211, 239

Vincenz Andrzej 188, 239

W

Węgrzyniakowa Anna 38, 53, 69, 75, 224, 241

Whittaker Edmund Taylor 123, 241

Wieczorek-Bartkowiak Iwona 72, 241

Wojda Dorota 170, 238

Wojnakowski Ryszard 62, 237

Woroszyński Wiktor 34, 68, 132, 241

Wójcik Andrzej 61, 241

Wypiśniak Janina 24

Z

Zawadzka Joanna 11, 239, 241

Zaworska Helena 193, 194, 241

Fleeting Conspiracies: On the Poetry of Bogusława Latawiec

S u m m a r y

The book *Fleeting Conspiracies: On the Poetry of Bogusława Latawiec* presents the lyrical oeuvre of the late Poznań poet, author of twelve volumes of poetry, who died in 2021. Bogusława Latawiec was known to a wider audience primarily as the author of prose books, sketches, literary portraits, reportages and literary criticism reviews. The monograph *Fleeting Conspiracies: On the Poetry of Bogusława Latawiec* directs attention to Latawiec's poetry, revealing the feminine side of her lyricism, sensuality and rootedness in literary tradition, as well as showing the secrets of poetic language, the diaristic nature of the writing, as well as references to painting.

The chapter *Przybliżenia* [Approximations] mentions the figures of four people who had the greatest influence on Latawiec's poetry. The author points out that she was particularly influenced by her father, Czesław Latawiec, who was a philosopher, Polish philologist, doctor of humanities, author of

However, Bogusława Latawiec's first literary inspiration was related to a fragment of Mickiewicz's *Pan Tadeusz*. The author of the monograph interprets it in the context of H. Bloom's theory of anxiety of influence. Latawiec's constant recurrence to the bard's phrases can be seen especially in the autothematic poems, which reveal intertextual references to his Lausanne lyric poetry. Perhaps Latawiec's greatest fascination, however, was with the poetry of Bolesław Leśmian. A fragment of his poem became the motto of the penultimate volume *Pierzchające ogrody*. Situated next to reality, the metaphysical dream world of the author of *Napój cienisty*, transformed by Latawiec's garden imagination, latent and irrational, also appears in her poems.

The chapter *Sygnatura kobieca* [The Female Signature] presents interpretations of Bogusława Latawiec's poems in the context of feminist issues. Latawiec's poetry has been read by critics in relation to the Polish avant-garde tradition represented by men: J. Przyboś and T. Karpowicz. The author of the monograph referred to the proposal of a feminine reading of N. K. Miller and her theory of the text as arachnology. The analyses of Latawiec's poems show the signs of feminine writing present in metaphors involving thread, fabric, sewing, weaving. These signs are particularly significant in the metatextual works, which speak of a process of

creation captured, as R. Barthes proposed, as the weaving of the fabric of the text, or, as Miller wanted, as the embroidery of Arachne.

Bogusława Latawiec's poetry is strongly influenced by the sensual experience of stimuli from the surrounding natural world, dreams, subconscious feelings and fears, which are then processed in the imagination. The sound sphere plays a particularly important role here. "Everything here in whispering and rustling," she wrote in a poem from the volume *Razem tu koncertujemy* [Together We Concert Here]. This kind of attention, focused on the sensory experience, especially auditory, inscribed in the fabric of the poem, accompanies the reading of her poetry, because the rustling of thoughts, recording the audiosphere of personal experience, was something to which the poet was particularly sensitive. Her poetry, which is the effect of transcribing the voice and the world of sounds, assumes, in the words of A. Hejmej, a scriptorial character, becoming a graphic registration of the acoustic space. In this phonically characterised recording of poetic speech, the 'grain of voice' of which Barthes wrote is revealed. His work, as well as that of J. Kristeva, became the basis for an analysis of the soundscape in Latawiec's poetry.

The counterbalance for the audiosphere is the sphere of silence, the problem of which in Bogusława Latawiec's poetry is addressed in the chapter *Wypowiedzieć ciszę* [Expressing silence]. The author of the monograph distinguishes five areas of the presence of this problem: in the act of creation, ekphrasis, reminiscences, intimate situations and death. In the considerations, an important role is played by the quoted judgements of philosophers and writers (G. Bataille, A. Corbin, E. Ionesco, G. Ajgi), signalling that in literature the word does not allow silence to speak. A. Corbin makes a distinction between speech spoken about silence and the speech of silence. The author of *Fleeting Conspiracies: On the Poetry of Bogusława Latawiec* points to two iconic examples of speech about silence in Polish literature, relevant as a tradition for Latawiec: *The Akerman Steppe* by A. Mickiewicz (speech of silence) and *Z Tatr* by J. Przyboś (speech about silence). An analysis of Latawiec's poems shows that the early poetry is dominated by the speech about silence, the mature poetry by the speech of silence.

Throughout her career, Latawiec annotated her poems with information about the place and date of composition. The author of the monograph perceived this intention of the poet as a conscious diaristic procedure and read her poetry, following the indications of P. Lejeune, as a lyrical diary. In it, she distinguishes between a diary of places and a diary of ekphrasis. The large number of localities recorded in the note under the poem also leads her to pursue an interpretation along the lines of E. Rybicka on geopoetics and geobiography. The mapping of poetic topography made it possible to distinguish, following Małgorzata Czermińska, autobiographical places: permanent, selected and those touched fleetingly on the

journey. The permanent autobiographical place is, of course, Poznań, where the largest number of Latawiec poems were written, the selected Krajkowo appearing from the volume *Odkrytki* [Discoveries], the numerous places touched spread from Russia, through Europe, to the United States of America. The author of the monograph cites exemplary poems to bring out poetic creation at the interface between geographical and lyrical space. The second subsection, *Dziennik ekfraz* [Journal of ekphrasis], is devoted to poem-ekphrases in Latawiec's poetry. In her youth, the poet wanted to become a painter and learned the secrets of this art; her talent determined that she became a writer. In her mature years, she explored museums and exhibitions with interest, and in her poems, with a diaristic flair, she recorded the impressions created by her contact with paintings. In her volumes, she arranged them into cycles titled *Blejtramy* [Stretchers]. The author of the monograph focuses on ekphrastic works relating to the canvases of van Gogh, Vermeer and Rembrandt.

In a particular way, the author of the monograph focuses on Caravaggio's paintings, which became a source of ekphrastic inspiration in Latawiec's poem *Światy Caravaggia* [Worlds of Caravaggio]. The poet's piece is like an unhurried stroll through a museum filled with his paintings, which include such canvases as *Chłopiec ugryziony przez jaszczurkę* [Boy Bitten by a Lizard], *Amor zwycięski* [Cupid Victorious], *Męczeństwo Świętego Piotra* [Martyrdom of Saint Peter], *Madonna Loretańska* [Madonna of Loretto], *Złożenie do grobu* [Deposition in the Tomb], *Śmierć Madonny* [Death of the Madonna], and others. Caravaggio is called a *peintre maudit*; Gustaw Herling-Grudziński wrote that the painter had the thorn of death stuck in his skin. The author of the monograph points out the deep affinities between Caravaggio's painting technique and the poetic art of Latawiec, which he sees in the play of darkness and light.

REDAKTOR

Marta Tomczok

PROJEKT OKŁADKI

Anna Okręglicka-Krasnodębska

Zdjęcie na drugim skrzydełku wykonane przez Przemysława Pawelca

KOREKTA

Marzena Marczyk

ŁAMANIE

Ireneusz Olsza

REDAKTOR INICJUJĄCY

Przemysław Pieniążek

Nota copyrightowa obowiązująca do 31.08.2026

Copyright © 2025 by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Wszelkie prawa zastrzeżone

Sprzysiamy otwartej nauce. Od 1.09.2026 publikacja dostępna na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)

 <https://orcid.org/0000-0001-7242-381X>

Dembińska-Pawelec, Joanna

Ulotne zmywy : o poezji Bogusławy Latawiec

/ Joanna Dembińska-Pawelec. – Wydanie I.

– Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu

Śląskiego, 2025

<https://doi.org/10.31261/PN.4281>

ISBN 978-83-226-4546-8

(wersja drukowana)

ISBN 978-83-226-4547-5

(wersja elektroniczna)

Wydawca

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

ul. Jordana 18, 40-043 Katowice

<https://wydawnictwo.us.edu.pl>

e-mail: wydawnictwo@us.edu.pl

Druk i oprawa

volumina.pl Sp. z o.o.

ul. Księcia Witolda 7-9

71-063 Szczecin

Wydanie I. Ark. druk. **15,75**. Ark. wyd. **10,5**.

Publikację wydrukowano na papierze **offsetowym 90 g**. PN 4281

Cena **44,90 zł** (w tym VAT)

Prof. dr hab. Joanna Dembińska-Pawelec – literaturoznawczyni, polonistka, interesuje się poezją współczesną, sztuką interpretacji, genologią oraz interferencjami literatury i sztuki. Pracuje w Instytucie Polonistyki na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego. Autorka książek *Światy możliwe w poezji Stanisława Barańczaka* (1999), *Villanella. Od Anonima do Barańczaka* (2006), *„Poezja jest sztuką rytmu”. O świadomości rytmu w poezji polskiej dwudziestego wieku (Miłosz – Rymkiewicz – Barańczak)* (2010), *Arabeska. Szkice o poezji* (2013), *Sens życia, sens wiersza. Szkice o twórczości Stanisława Barańczaka* (2021).

Dembińska-Pawelec w interpretacyjnym instrumentarium połączyła arachnologię z filozofią krzątactwa Jolanty Brach-Czajny – dzięki temu wydobyła z poezji Bogusławy Latawiec jej cechę bardzo istotną, a wcześniej chyba nie dostrzeżoną przez badaczy: powiązanie sztuki pisania z prymarnym doświadczaniem codzienności. [...] Autorka nakreśliła tu poruszającą koncepcję poezji, która pochyla się nad życiem codziennym z jego błahostkami, ulotnością, zwyczajnością, dotykając spraw fundamentalnych i najważniejszych: miłości i śmierci. [...] Umiejętność przejścia od interpretacji utworu poetyckiego do wniosków ogólnej natury, połączenia pracy blisko tekstu z refleksją dotyczącą całej twórczości poetki decyduje o niepodważalnej naukowej wartości tej książki, doskonałej pod względem merytorycznym i budzącej podziw kunsztem badawczego warsztatu.

Z recenzji wydawniczej dr hab. Agnieszki Kwiatkowskiej, prof. UAM

Książka Joanny Dembińskiej-Pawelec jest doskonałym przykładem połączenia imponującego warsztatu naukowego, dociekliwości literaturoznawczej, pasji krytycznej oraz komunikacyjnej sprawności [...]. Autorka poszerzyła znane i wytyczyła nowe ścieżki interpretacji poezji Bogusławy Latawiec, odnalazła oryginalne światła i konteksty jej twórczości, skomponowała sugestywny pejzaż hermeneutyczny, głęboko nasycony nie tylko refleksją badawczą, lecz także samą poezją [...] stworzyła nowatorski, bardzo przekonujący model rozumienia analizowanej poezji, w jej niezwykłym powiązaniu, czy może raczej – by sparafrazować tytuł rozprawy – w zмовie z różnymi aspektami rzeczywistości materialnej i niematerialnej, a także nierzeczywistości sennej czy wyobraźniowej. Wynikające z tego modelu literaturoznawcze rekonstrukcje są oryginalne, odważne, wynalazcze.

Z recenzji wydawniczej dr. hab. Piotra Łuszczkiewicza, prof. UAM

Poznańskie
Studia
Polonistyczne

Seria Literacka

FORUM
POETYKI

Cena 44,90 zł (w tym VAT)

ISBN 978-83-226-4547-5

9

788322645475

Więcej informacji

